

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.05.1984, sp. zn. 4 Cz 25/84, ECLI:CZ:NS:1984:4.CZ.25.1984.1

Číslo: 18/1988

Právní věta: Jestliže po pojištění z pojištění osob nikdo nedědí a dědictví připadlo státu podle ustanovení § 462 o. z., potom zaniká povinnost České (Slovenské) státní pojišťovny plnit z této pojistné smlouvy, když tu není žádného oprávněného subjektu ve smyslu ustanovení § 372 odst. 2 a 3 o. z. Stát, jemuž připadlo dědictví podle ustanovení § 462 o. z., není dědicem.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 31.05.1984

Spisová značka: 4 Cz 25/84

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Pojištění, Stát

Předpisy: 40/1964 Sb. § 462

§ 372 odst. 2

§ 372 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zůstavitel S. L. zemřel bez zanechání závěti; byl vdovec a zákonných dědiců nezanechal. Při projednání dědictví po něm uplatňoval Okresní podnik služeb v T. jako věřitel pohledávku ve výši 2501,- Kčs. U zaměstnavatele zůstavitele byl deponován zůstatek mzdy za měsíc červen 1983 ve výši 1383,- Kčs a bylo také zjištěno, že zůstavitel uzavřel s Českou státní pojišťovnou pojistnou smlouvu o pojištění pro případ smrti na částku 10 000,- Kčs.

Státní notářství v Tachově určilo obecnou cenu majetku zůstavitele ve výši 11 382,- Kčs, výši dluhů částkou 2501,- Kčs a čistou hodnotu dědictví částkou 8 882,- Kčs a rozhodlo, že dědictví po zůstaviteli S. L. připadá československému státu. Toto rozhodnutí nabylo právní moci.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozhodnutím státního notářství byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 372 odst. 1 o. z. je-li dohodnuto, že pojistnou událostí při pojištění osob je smrt pojištěného, může ten, kdo pojistnou smlouvu s pojišťovnou uzavřel, určit osobu, které má pojistnou

událostí vzniknout právo na plnění. Když není oprávněná osoba v době pojistné události určena nebo když nenabude právo na plnění, nabývá tohoto práva manžel pojištěného a není-li ho, potom děti pojištěného (§ 372 odst. 2 o. z.); není-li manžela ani dětí pojištěného, nabývají právo jeho rodiče a není-li jich, potom osoby, které žily s pojištěným po dobu nejméně jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu se staraly o společnou domácnost anebo byly odkázány výživou na pojištěného; není-li ani těchto osob, nabývají tohoto práva dědici (§ 372 odst. 3 o. z.) pojištěného.

Podle ustanovení § 462 o. z. případně státu dědictví, jehož nenabude žádný dědic.

Státní notářství v této věci nepostupovalo správně, když do aktiv dědictví po zůstaviteli zařadilo částku 10 000,- Kčs a vyslovilo, že tato částka představují pojistné plnění připadá státu podle ustanovení § 462 o. z.

V ustanovení § 462 o. z. jde o zvláštní subjektivní právo státu nabývat ze zákona to, co nezdědil dědic. Stát není dědicem; dědictví mu je případně. Nenabývá proto právo na pojistné plnění podle ustanovení § 372 odst. 3 o. z.

Oprávněné osoby nabývají pojistné plnění nikoli děděním, ale přímo ze zákona (§ 372 odst. 2, 3 o. z.). 1) Pojistné plnění není tedy předmětem dědictví. Nezanechal-li pojištěný žádné dědice a dědictví po něm nabyt stát podle ustanovení § 462 o. z., povinnost pojišťovny z pojistné smlouvy zaniká, aniž by podle ní plnila, protože tu není žádný ze subjektů, o nichž se zmiňuje ustanovení § 372 odst. 2 a 3 o. z. Stát, kterému připadá dědictví podle ustanovení § 462 o. z., není dědicem.

Státní notářství tím, že v projednávané věci do aktiv dědictví zařadilo částku 10 000,- Kčs po zůstaviteli S. L. a rozhodlo o případnutí uvedené částky státu, porušilo zákon, a to v ustanoveních § 4 odst. 1, § 35 a § 40 odst. 1 písm. a) not. ř. ve spojení s ustanoveními § 372 a § 462 o. z.

Stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno a napadené rozhodnutí bylo zrušeno; věc byla vrácena státnímu notářství k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí (§ 242 odst. 1 a § 243 odst. 1 o. s. ř.).

Poznámky pod čarou:

1) Srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 9/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR.